Il-Ħiliet Ċibernetiċi taċ-Ċittadin u l-Iżvilupp Tagħhom fl-Unjoni Ewropea

Huwa ċar li l-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea għandhom ir-rieda li jiżviluppaw, jgħallmu u jħarrġu l-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin. Il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin mhux biss jitqiesu bħala ħiliet ta' kuljum u bħala mod ta' tħejjija għat-theddid, iżda wkoll bħala faċilitaturi għall-individwi, għall-organizzazzjonijiet u għas-soċjetajiet f'Ewropa li qiegħda tiddiġitalizza. Il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin huma fattur sinifikanti għall-Unjoni Ewropea fit-tellieqa globali tat-teknoloġija. Hija essenzjali li tiġi żviluppata l-kompetenza taċ-ċibersigurtà kemm fil-livell individwali kif ukoll b'mod aktar wiesa' fis-soċjetà. L-inizjattiva taċ-Ċittadin Ċibernetiku se toħloq mudell ta' tagħlim dwar il-ħiliet ċiviċi taċ-ċibersigurtà u portal ta' tagħlim għall-Ewropej kollha. Il-portal se jkun fih kontenut immirat lejn ċittadini u udjenzi differenti. Qed nibnu kooperazzjoni madwar l-Ewropa kollha dwar iċ-ċibersigurtà!

L-Inizjattiva taċ-Ċittadin Ċibernetiku

- Durata: 2022-2024
- Finanzjament: Ħames miljun ewro mill-istrument ta' rkupru tal-UE għal perjodu ta' tliet snin
- Kummissarju: Il-Ministeru tat-Trasport u l-Komunikazzjonijiet tal-Finlandja
- Eżekutur: L-Università Aalto
- Direttur tal-proġett: il-professur Jarno Limnéll, l-Università Aalto

Ikkuntatjana

Jarno Limnéll
jarno.limnell@aalto.fi

Marianne Lindroth
marianne.lindroth@aalto.fi

Fażijiet fil-progress tal-inizjattiva:

1. Bdiet fl-2022
il-Fażi tar-Riċerka
Tlestiet

2. Bdiet fl-2023
l-Iżvilupp tal-mudell tat-tagħlim

3. 2023-2024
Portal tat-Tagħlim, żvilupp tal-logħba u produzzjoni ta' kontenut ieħor

Eżitu 2024
portal tat-tagħlim tal-Ħiliet Ċibernetiċi taċ-Ċittadin u logħba tat-tagħlim

Inizjattiva għalina l-Ewropej

L-inizjattiva dwar il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin Ċittadin Ċibernetiku tirrispondi għall-ħtieġa prattika għall-ħolqien ta' kultura ta' sigurtà fl-ambjent diġitali ċċentrat fuq il-bniedem. L-inizjattiva għandha l-għan li tiżviluppa mudell komuni u kondiviż għat-tagħlim tal-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin madwar l-Unjoni Ewropea għall-Ewropej kollha.

B'mod ġenerali, l-inizjattiva taċ-Ċittadin Ċibernetiku se tipproduċi mudell Ewropew għat-tagħlim taċ-ċibersigurtà li min-naħa tiegħu se jsaħħaħ iċ-ċibersigurtà Ewropea u jipproduċi prattiki komuni. Abbażi tal-mudell, se jinbena portal tat-tagħlim diġitali. Dan il-portal se jagħmel użu minn firxa wiesgħa ta' metodi ta' tagħlim elettroniku. Parti integrali mill-portal hija logħba taċ-ċibersigurtà li tipprovdi informazzjoni u fehim b'mod divertenti.

Fl-ewwel fażi tal-inizjattiva, ġew studjati l-metodi ta' tagħlim, il-fehmiet u l-materjali attwali tal-edukazzjoni u t-taħriġ dwar il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin fl-Istati Membri kollha tal-Unjoni Ewropea. Dan kien jinkludi l-karatteristiċi u r-rekwiżiti nazzjonali tal-Istati Membri. Il-politiki uffiċjali tal-UE ġew riveduti wkoll. Barra minn hekk, bħala parti mir-riċerka kien hemm ukoll analiżi tal-logħba, valutazzjoni tal-indiċijiet taċ-ċibersigurtà, u reviżjoni tal-letteratura dwar l-ambitu. Id-data użata nġabret minn firxa wiesgħa ta' riżorsi. Ir-riżultati ta' din ir-riċerka kwalitattiva jistgħu jinstabu bħala rapport ta' riċerka estensiva hawnhekk.

Osservazzjonijiet mir-Rapport ta' Riċerka:

Hemm rieda ċara fl-Istati Membri tal-UE li jiżviluppaw kompetenzi ċiviċi fiċ-ċibersigurtà u li jappoġġjaw it-tagħlim tul il-ħajja. Mudell komuni jgħin biex dan jinkiseb.

Il-linji gwida tal-politika tal-edukazzjoni dwar iċ-ċibersigurtà fil-pajjiżi tal-UE huma relattivament ġodda.

Il-qafas Ewropew tad-DigComp huwa ta' importanza moderata f'diversi pajjiżi tal-UE.

Id-differenzi bejn il-gruppi fil-mira differenti għadhom ma ġewx ikkunsidrati biżżejjed.

Huma meħtieġa aktar professjonisti bħala ħarrieġa taċ-ċibersigurtà.

Il-logħob stabbilixxa ruħu bħala forma ta' mġiba soċjali u qed isir dejjem aktar għodda ewlenija ta' tagħlim.

Aalto University · CYBER CITIZEN · Funded by the European Union NextGenerationEU · LVM MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

Ċifri għall-Ewwel Fażi tal-Proġett:

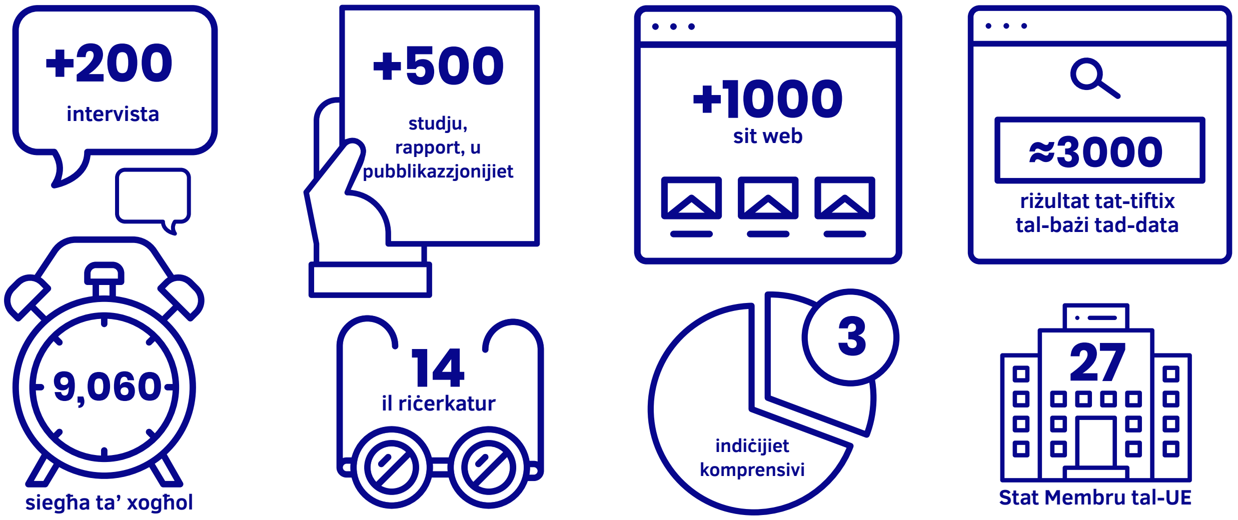

Bħalissa qed tinbena l-kultura taċ-ċibersigurtà fl-Istati Membri tal-UE. Il-ħolqien u t-tisħiħ tal-kultura jieħdu ż-żmien, u għalhekk huwa essenzjali li ssir ħidma b'determinazzjoni. Għal din ir-raġuni, neħtieġu b'mod urġenti azzjonijiet bħall-inizjattiva taċ-Ċittadin Ċibernetiku. Maż-żmien, nistgħu nwasslu fehim kondiviż u kompetenza estensiva f'kultura komuni, li għandha sinifikat kbir għall-futur tas-soċjetà kollha u taċ-ċittadini tagħha.

Iċ-Ċibersigurtà Tinvolvi lil Kulħadd

Il-politiki strateġiċi dwar l-edukazzjoni u t-taħriġ fiċ-ċibersigurtà huma relattivament ġodda f'ħafna pajjiżi. Iċ-ċibersigurtà ma għadhiex titqies bħala r-responsabbiltà unika tal-professjonisti. Minflok, hija parti integrali mill-attività soċjali kollha. Iċ-ċiberspazju sar aktar varjat u versatili – xi ħaġa li issa tinftiehem aħjar fl-Unjoni Ewropea. Is-sitwazzjoni attwali tenfasizza aktar minn qatt qabel l-importanza tat-tagħlim kontinwu u l-estensività tal-ħiliet u l-għarfien meħtieġa. Il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin għandhom jinftiehmu bħala ħiliet dinamiċi li jinbidlu fil-kuntest u fl-ambjent, u minbarra l-viġilanza, il-ħtieġa għat-tagħlim tul il-ħajja ma tistax tiġi enfasizzata biżżejjed.

Kulħadd għandu jkollu ħiliet bażiċi fiċ-ċibersigurtà. L-iżvilupp ta' kultura ta' sigurtà li hija bbażata fuq il-kompetenza umana u ċ-ċivilizzazzjoni għandu jissaħħaħ b'determinazzjoni. Il-gruppi tal-etajiet kollha għandhom livelli differenti ta' kompetenza, minn novizzi diġitali għal gurus diġitali. Il-mistoqsija hija kif għandhom jitqiesu l-gruppi fil-mira differenti. L-għarfien bażiku u l-livell ġenerali tal-għarfien dwar iċ-ċibersigurtà jvarjaw ħafna fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea. Dan huwa indikat mill-varjanza kbira fl-indiċijiet li jkejlu l-livell taċ-ċibersigurtà u l-fehmiet dwar kif jittejbu l-kompetenza u l-kultura taċ-ċibersigurtà.

Aalto University
CYBER CITIZEN
Funded by the European Union NextGenerationEU
MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

Fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea, l-offerta ta' materjali edukattivi u ta' taħriġ taċ-ċibersigurtà tvarja kemm f'termini ta' kwalità kif ukoll ta' kontenut, u r-responsabbiltà għall-arranġament tal-edukazzjoni u t-taħriġ ġiet kondiviża b'modi differenti. Dan għandu impatt dirett fuq kemm l-edukazzjoni u t-taħriġ huma disponibbli u b'liema mod iċ-ċittadini x'aktarx jirreġistraw għalih. L-edukazzjoni u t-taħriġ ta' kwalità għolja fiċ-ċibersigurtà u l-kooperazzjonijiet relatati jenħtieġ li jiżdiedu u jitnaqqas ix-xogħol doppju. Wieħed mill-għanijiet tal-inizjattiva taċ-Ċittadin Ċibernetiku huwa li tippromwovi l-armonizzazzjoni u r-razzjonalizzazzjoni tal-edukazzjoni u t-taħriġ.

Il-Ħiliet Ċibernetiċi taċ-Ċittadin, xi jkunu?

Ċittadin ċibernetiku huwa persuna li tgħix b'mod permanenti jew temporanju fi Stat Membru tal-UE u li tuża servizzi diġitali jew li tibbenefika mill-produzzjoni ta' dawn is-servizzi. Il-ġabra ta' ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin hija magħmula mill-għarfien, mill-ħiliet u mill-kapaċitajiet meħtieġa f'ċiberspazju. Hija magħmula minn komponenti li jgħinu lin-nies jiżviluppaw u jżommu l-għarfien u l-ħiliet tagħhom b'mod li jagħtihom il-kapaċità u l-motivazzjoni meħtieġa biex jaġixxu b'mod raġonevoli f'sitwazzjonijiet differenti fil-ħajja. Li wieħed ikollu ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin ifisser li tittieħed responsabbiltà personali u soċjali u li wieħed jifhem it-tifsira ta' din ir-responsabbiltà f'ċiberspazju.

Fl-Unjoni Ewropea, neħtieġu definizzjoni komuni għall-ħiliet u l-modi ċibernetiċi taċ-ċittadin biex inkejlu l-livelli tal-ħiliet. Il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin jinftiehmu b'mod differenti madwar l-UE, u l-ewwel nett xi Stati Membri biss iddefinewhom. Id-definizzjonijiet jistgħu jkunu kważi identiċi, iżda minħabba d-differenzi nazzjonali u kulturali, dawn jiġu interpretati b'diversi modi. Il-Qafas Ewropew ta' Kompetenza Diġitali għaċ-Ċittadini (DigComp) għandu influwenza sinifikanti fil-biċċa l-kbira tal-Istati Membri. Għal din ir-raġuni, it-tim tar-riċerka dwar iċ-Ċittadin Ċibernetiku identifika ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin konkreti li se jappoġġjaw l-adozzjoni tal-qafas tad-DigComp fl-UE. Il-ħiliet taċ-ċibersigurtà jistgħu jinstabu fl-oqsma kollha ta' kompetenza tad-DigComp li huma l-informazzjoni u l-litteriżmu fid-data, il-komunikazzjoni u l-kollaborazzjoni, il-ħolqien ta' kontenut diġitali, is-sikurezza u s-soluzzjoni tal-problemi.

Sommarju tal-indiċi

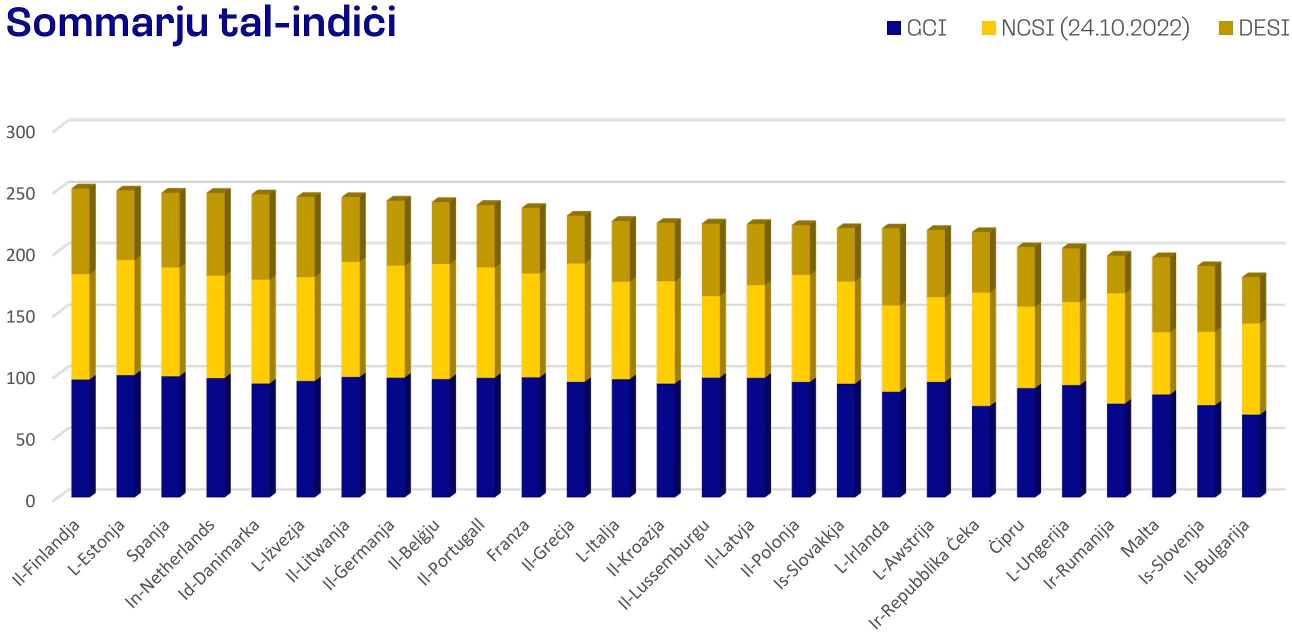

Id-DESI, il-GCI u l-NCSI huma indiċijiet li jkejlu dimensjonijiet differenti taċ-ċibersigurtà, li kull wieħed minnhom jista' jagħti punteġġ ta' 100 punt. Fit-tabella, l-indiċijiet għal kull pajjiż jingħaddu u jiġu indikati b'kuluri differenti fil-kolonni. L-ogħla punteġġ possibbli għalhekk huwa ta' 300, bil-pajjiżi kollha taħt il-250. Il-pajjiżi huma elenkati fit-tabella f'ordni. Is-sommarju jagħti ħarsa ġenerali lejn is-sitwazzjoni attwali fl-Unjoni Ewropea u l-varjazzjoni fl-indiċijiet taċ-ċibersigurtà.

Aalto University
CYBER CITIZEN
Funded by the European Union NextGenerationEU
MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

Jifhem il-prinċipji bażiċi tat-teknoloġiji li juża u jaf kif jużahom b'mod sikur.

Jifhem is-sinifikat tan-normi u tar-regoli kif ukoll id-drittijiet u r-responsabbiltajiet tiegħu.

Għandu għarfien li jgħinu jifhem x'inhu ta' valur għal kull parti f'kull sitwazzjoni.

Jaħseb b'mod kritiku u għandu attitudni kritika lejn avvenimenti differenti u informazzjoni disponibbli.

Jirrikonoxxi l-impatt tal-ħsieb u l-emozzjonijiet tiegħu f'sitwazzjonijiet differenti.

Ħiliet Ċibernetiċi taċ-Ċittadin

- Informazzjoni u litteriżmu fid-data
- Ħiliet ta' komunikazzjoni u kooperazzjoni
- Ħiliet għas-soluzzjoni tal-problemi
- Kompetenza fis-sigurtà
- Il-produzzjoni ta' kontenut diġitali

Flimkien lejn Ewropa aktar Sikura

Meta ċ-ċittadini jkollhom attitudni tajba u sens ta' sigurtà bbażat fuq l-għarfien, huma jkunu aktar lesti li jużaw is-servizzi diġitali. B'dan il-mod, l-Unjoni Ewropea ssir aktar sostenibbli, kompetittiva u indipendenti. L-opportunitajiet ta' tagħlim ċiviku joħolqu fehim tal-ambjent, tal-atturi u tal-proċessi li jeffettwaw il-ħajja diġitali ta' kulħadd. It-titjib tal-ħiliet personali tagħna stess jippermetti li l-kapaċitajiet personali u kollettivi tagħna jibnu sens ta' kunfidenza. Fit-tieni fażi tal-inizjattiva, jinħoloq kunċett ta' tagħlim għall-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin mill-bażi tar-rapport ta' riċerka u speċjalment il-qafas dwar il-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin. Fit-tielet fażi, jitfassal portal tat-tagħlim f'konformità mal-kunċett tat-tagħlim. Il-portal tat-tagħlim se jkollu kontenut għaċ-ċittadini kollha, u dan il-kontenut, bħal logħba tat-tagħlim tal-ħiliet ċibernetiċi taċ-ċittadin, se jqis gruppi fil-mira differenti.

Il-kapaċitajiet taċ-ċittadini li jaġixxu b'mod sikur fid-dinja diġitali huma mtejba b'elementi edukattivi u komunikattivi fil-portal tat-tagħlim. Iċ-ċittadini se jintalbu jieħdu sehem fl-ippjanar tal-kontenut edukattiv. Id-disponibbiltà u l-aċċessibbiltà tal-edukazzjoni u t-taħriġ huma importanti meta tinħoloq kultura kondiviża taċ-ċibersigurtà bbażata fuq it-titjib tal-kompetenza fl-Unjoni Ewropea.

Ejja u ngħaqad magħna!

X'tip ta' taħriġ u edukazzjoni fiċ-ċibersigurtà teħtieġ l-UE? It-tieni u t-tielet fażi tal-inizjattiva taċ-Ċittadin Ċibernetiku se joħolqu network ta' kooperazzjoni madwar l-Ewropa kollha, filwaqt li jilqgħu lil dawk kollha interessati fl-iżvilupp ta' ħiliet ta' ċittadinanza ċibernetika. Minħabba li t-theddid huwa komuni għalina lkoll, nistgħu nirreaġixxu b'mod aktar effettiv u effiċjenti flimkien. Iċ-Ċittadin Ċibernetiku tistieden lil kulħadd biex jingħaqad magħna fil-bini ta' Ewropa aktar sikura flimkien!

cyber-citizen.eu **contact@cyber-citizen.eu**

Aalto University
CYBER CITIZEN
Funded by the European Union NextGenerationEU
LVM MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS